

VESA KÄRKKÄINEN

Keiteleen

SILTALA

patruuna

ILKKA KYLÄVAINIO JA KEITELE GROUPIN TARINA

**Keiteleen
patruuna**

VESA KÄRKKÄINEN

Keiteleen patruuna

ILKKA KYLÄVAINIO
JA KEITELE GROUPIN TARINA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ SILTALA
HELSINKI

Toinen painos

© Keitele Group Oyj

ISBN 978-952-388-340-6

Graafinen suunnittelu Tuula Mäkiä

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Ilkan aika	9
Lukijalle	11

I osa

ITSENÄISEN SUOMEN TARINAA PERHEKOOSSA	17
Lindgreneistä tuli Kylävainioita	18
Isä aloitti yrittäjyyden entisen torpan mailla	19
Avojalkajuoksua verstaan katonharjalla	21
Kuria ja kuritusta, myönnytyksiäkin	23
Pyhäpäiviin kuului pyhäkoulu	25
Austin A70 tuli taloon	27
Urapolku alkoi isän jalanjäljissä	28
Neljä vuotta isän sahalla	29
Vienti tähtäimessä alusta asti	31
Puutalousopisto johdatti omille teille	32
PARANTUMATON OPTIMISTI LUKI PUUTALOUSTEKNIKOKSI	34
Järjestystä kehnosti johdettuun yhtiöön	36
Kihloihin ja naimisiin	38
Nuori mies osoitti neuvokkuutta	39
Rauma-Repolan komento ajoi Pohjan Sahalle	40
Sahatavaran kotimaankauppaa ja pöytätapoja	44
Suuria mahviapäällikköitä vieraili	47
Matti tuli maailmaan	48
Perhetuttu houkutteli Jukajalle	50
Poliisiaseman ja sairaalan kautta takaisin Mahoganyille	51
Rivitalo Oulusta keskellä lamaa	54
Vuosisopimuksia kaksipäiväisissä neuvotteluissa	55
Bulvaani osti halpaa lautaa	56
Kostamus oli valtava projekti	57
Kilpailu ärsytti kilpailuun tottumattomia	59
Perhe kasvoi: ”Pissataan kolmella pippelillä”	61
Devalvaatiot virkistivät taloutta	63
Mustan auton takapenkillä	65
Kostamuksen miehillä kosteita juhlia	66
Asiakaslähtöisyys sai miettimään sahausta	67

II osa

OSAAMINEN KÄYTTÖÖN OMASSA YRITYKSESSÄ	73
Kummisetien kunta oli valtakunnallisesti tunnettu	74
Keiteleelle vaan, siellä on vähemmän hyttysiä	76
”Ikinä et sahaa näitä puita!”	79
Metsäliitto petti	81
Julkinen, järjestäytynyt ja julkea kartelli	85
Aikaansa edellä ollut virheinvestointi	87
Sorvin latvoja sahaamalla maine kasvoi	89
PITKÄÄN PITI VAROA ISOJEN YHTIÖIDEN VARPAITA	91
Metsäliitolta tukkeja avohinnalla	92
Oma hankinta käynnistyi jättikaupalla	93
Tukin käytön lisäystä piti anoa	96
Osuuspankin metsäkauppa oli peruttava	98
Sahat vastaan sellu- ja paperiteollisuus	100
Puukaupan muutos ei ollut ongelmaton	101
Yhteistyö Enson kanssa katkesi hetkeksi	104
Tukkipula vaivasi ja puutullit kiusasivat	105
Puunhankinnan kasvu edellytti uutta organisoitumista	107
Viiden miljoonan kuution hakkuut	110
Äänekosken investoinnin saattoi aavistaa	112
INVESTOINNIT AUTTOIVAT YLI LAMAN	
JA ALAN MYLLERRYSTEN	114
Saha 2000 oli varautumissuunnitelma	115
Investoinnin arvo ylitti liikevaihdon	119
Vientimatkoilla laatukäsitys päivittyi	126
Tyhjille puheille tuli tilaisuus kuittailla	129
Täpläpöllön suojele avasi markkinoita	130
Osuuspankit virittelivät East Wood Oy:tä	133
Moni saha oli tarjolla ostettavaksi	135
JATKUVAN PARANTAMISEN IDEA KANTAA	139
Jo kannolla katsotaan asiakkaalle asti	140
Sahausnopeus on tehokkuuden lähtökohta	144
Kasvu arvelutti asukkaita Keiteleellä	145

Jalostusasteen nostoon ideoita Yhdysvalloista	147
Uusi sahalinja sille varattuun tilaan	149
Japanin markkinat yllyttivät tekemään liimapuuta	151
Tuotanto uudistui jatkuvasti	153
Japanin markkinoiden merkitys kasvoi	154
Keitele investoi, kun muut eivät	156
Valtavat investoinnit maantieteelliseen laajentumiseen	158
Tonttikauppa tuli kalliiksi Stora Ensolle	162
Kilpailija hermostui Keitele Groupin saamasta tuesta	165
Keitele Group saattoi kaataa kiinalaisten hankkeen	168
Investointikohde löytyi myös Alajärveltä	175
Uurasta taustatyötä	
SUORAVIIVAINEN YRITYSKULTTUURI	
NÄRÄSTÄÄ AY-LIIKETTÄ	176
Teollisuusliitto hyökkäsi Keiteleen kimppuun	179
Kävi mielessä laittaa pillit pussiin	184
Eripuraa Teollisuusliiton kanssa jo vuodesta 2018	186
Yhteenottoja ammattiyhdistysliikkeen kanssa	188
POJISTA KOLMANNEN POLVEN SAHAMIEHIÄ	190
Sukupolvenvaihdos eteni	194
Sukupolvenvaihdoksen kolmas vaihe	196
Sivuun vastuusta huimien lukujen saattelemana	197
Pehmeä lasku pois työelämästä	199
Jatkuvan parantamisen ideasta on palkittu	200

III osa

KEITELEEN PATRUUNA	205
Tärkeitä ihmisiä	206
Taustavaikuttaja ja lobbari, vaan ei poliitikko	209
Energiayhtiön murrosvaiheessa hallintoneuvostoon	210
Nilakan kunta olisi päässyt velattomaksi	213
Edunvalvontaa yhdistysten kautta	214
”Me olemme devalvaation tekijöitä”	217
Menestys valmensi politiikan taustavaikuttajaksi	219
Ilkan mielestä Vapaavuori ja Rehn pakoilivat	222
KEITELEEN JA VIEREMÄN PATRUUNAT YSTÄVYSTYIVÄT	224
Ponssen myynti tuli yllätyksenä	226
Murheista tuli yhteisiä	231
Luottamus pitää ansaita	233
Ostoksilla Einarin kanssa Seinäjoella	235
Einari muutti mielensä lentomatalla São Pauloön	237
Autojen suhteen oli eri maku	240
Finanssikriisi iski pahasti Ponsseen ja Einariin	241
Einari opetti, mitä noususuhdanteessa pitää varoa	243
PUU PELASTAA MAAILMAN	245
Ympäristö kiittää ja yritys hyötyy	246
Poliittisia linjauksia	247
”Metsäala on Suomen suurin ympäristöliike”	248
Isoa sahaa kaavailtiin Kuopioonkin	250
Riittääkö puu?	253
KYLÄVAINIOITA KEITELEELLÄ JA KEITELEELTÄ	257
Rapuja ja muita gourmet-herkkuja	258
Lukemalla pysyy selvillä asioista ja ilmiöistä	259
Lastenlapsille oppeja Nalle Puhista	261
Sahurin laulu	264
Viitteet	265
Henkilöhakemisto	270

ILKAN AIKA

Päätin jo 10-vuotiaana, että minusta tulee sahamies, sahan johtaja, kun kävelin isäni perässä sahan mäellä.

Olen ylpeä yrittäjäisistäni, se on alitajuntaisesti velvoittanut minua kymmeniä vuosia, koko ikäni.

Olen kiitollinen hyvästä terveydestä, se on mahdollistanut pitkät työpäivät, suuret tulevaisuuden suunnitelmat ja isojen hankkeiden toteutukset.

Suuri kiitos vaimo Hannelle, hän on hoitanut hyvin kodin, kasvattanut poikamme Matin ja Mikon, kun isä on intohimoisena yrittäjänä ja sahamiehenä johtanut, kehittänyt maailman parasta mekaanisen puun yritystä.

Kiitos perheyhtiön jatkajille pojilleni Matille ja Mikolle, he ovat kouluttautuneet johtotehtäviin, opetelleet, omaksuneet puu- ja sahateollisuuden asiakaslähtöisen toiminnan.

Arvostan paljon kymmenien vuosien työkavereita, esimiehiä, alaisiani, sidosryhmäliikeystäviä kannustavista neuvoista, puheista.

Parantumattomana optimistina olen nähnyt, että maailma on täynnä mahdollisuuksia, mutta maailma on myös täynnä väärää tietoa.

Kotiläksyt on pitänyt tehdä huolella, harkiten — markkinat, yhteiskunta ja ympäristö huomioiden.

Kun ikä lähestyy 80 vuotta, on tullut aika muistella lapsuutta, nuoruutta, perhettä, työtehtäviä, ennen kaikkea perheyhtiö Keitele Forest -konsernin 42 vuoden tapahtumia ja historiaa.

Haluan kiittää kirjan kirjoittajaa Vesa Kärkkäistä, hän on osuvasti, kauniisti luonut kirjan 70 vuoden tapahtumista.

Lämpimät kiitokset vaimo Hannelelle, pojilleni Matille, Mikolle, lastenlapsilleni, sisko Leena-Marketalle, assistentti Helille, kaikille haastatetuille, konsernin henkilökunnalle ja hyville asiakkaillemme.

Tästä on hyvä jatkaa.

Ilkka Kylävainio

Kesäranta, Keitele 19.2.2024

LUKIJALLE

Keiteleläinen teollisuusneuvos Ilkka Kylävainio kuuluu siihen varsin harvalukaiseen joukkoon yrittäjiä, jotka ovat aloittaneet yritystoimintansa nollassa ja kasvattaneet sen toimialansa huipulle. Miten se on ollut mahdollista?

Jokainen ihminen on siihenastisen elämänsä välitilin päätös. Ihmiselämän tuloslaskelmaan ja taseeseen vaikuttavat kaikki kirjanpidon rivit, eletyt päivät, toiset enemmän, toiset vähemmän. Sen vuoksi on tarpeellista piirtää elämälle maisemaa ja kertoa päähenkilön suvusta, perheestä, lapsuudesta, nuoruudesta, kasvuympäristöstä ja myös niistä elämänvaiheista, joilla ei näytä olevan suoraa yhteyttä siihen, miksi elämäkerta on päätetty tehdä. Kaikki hetket kartuttavat elämäkokemusta ja muokkaavat elämännäkemyksiä.

Kirjan ensimmäinen työnimi *Keiteleen samurai* haastoi selvittämään teollisuusneuvos Ilkka Kylävainion (s. 1946) historiaa, mielenmaisemaa, persoonaa, perhettä ja sukua sekä ystävien, työkavereiden ja liikekumppaneiden piiriä sen selittämiseksi, kuinka pieni saha on kyennyt ponnistamaan neljässä vuosikymmenessä salomaiden keskeltä liikevaihdoltaan puolen miljardin euron sahayhtiöksi ja kansainvälisillä markkinoilla sujuvasti operoivaksi yritykseksi.

Kiitos kaunokirjallisuuden, samurai-sanaan liittyä hyvin sotaisia mielikuvia, onhan kyse japanilaisesta aatelistokastista, joka hajotettiin vasta 1800-luvun lopulla. Itse samurai-sana on kuitenkin saburau-verbin substantiivimuoto ja sen merkitys on suomeksi ”hän, joka palvelee”. Nimi kuvaakin hyvin asiakasnäkökulman aina huomaavaa Ilkka Kylävainiota, jonka elämäntyö todistaa myös rohkeu-

desta, joka sekin kuuluu samurain ominaisuuksiin. Keitele Fores-
tin japanilaiset asiakkaat ovat todella kutsuneet Ilkka Kylävainiota
Keiteleeseen samuraiksi. Nimitys on paitsi todiste asiakkaiden osoitta-
masta arvonnasta myös kiitos luotettavasta ja kestävästä kump-
panuudesta.

Kylävainioiden suvun ja perheen vaiheet ja lopulta Ilkka Kylä-
vainion koko työura ja yrittäjäyystie ovat komea osa koko Suomen
tarinaa. Sitä, että vaatimattomista oloista Venäjän vallan alta vapau-
tuneesta ja sen jälkeen kommunistisen Neuvostoliiton naapurina
pitkään eläneestä maasta on kovan työn, periksiantamattomuuden
ja ahkeruuden ansiosta rakentunut itsenäinen kansakunta ja poh-
joismainen hyvinvointivaltio. Elämällään Ilkka samalla todistaa, mi-
ten hyvinvointia olisi mahdollista pitää yllä myös tulevaisuudessa.

Eräs kirjan työnimistä, *Keiteleen kettu*, juontaa juurensa neljän-
nesvuosisadan taakse. Silloin luonnehdinta keiteleläisestä sahayrit-
täjästä ensi kerran vilahti julkisuudessa. Se ei tarkoittanut, että hän
olisi kulkenut mitenkään ketunhantä kainalossa, vaan että tuolloin
sahayhtiön kehitystä seuranneet kotimaiset kilpailijat viimeistään
huomasivat, että Keiteleellä toimitaan toisin kuin alalla on totuttu,
ovelammin, taitavammin ja rohkeammin. Keitele Forest -konsernin
kasvu ja menestys selittyvät pitkälle sillä, että Ilkka Kylävainio on
kulkenut omaa tietään johdonmukaisesti visioonsa luottaen. Tie-
tään, että markkinat ovat jatkuvaa aaltoliikettä: laskun jälkeen tulee
nousu ja nousun jälkeen lasku. Hän on kyennyt kerta toisensa jäl-
keen uskaliaisiin ratkaisuihin sortumatta silti uhkarohkeuteen.

Kirkonkylän lounaspaikassa ihmiset tervehtivät Ilkka Kylävainio-
ta arvostavasti. Eikä ihme, onhan hän kovin monen perheen leivän
isä. Sen vuoksi mielen perukoilla kirjan työnimi on ollut *Keiteleen
patruuna*. Sitä Ilkka Kylävainio on todella ollut, ei ehkä kovin kan-
sanomainen, mutta takuulla turvallinen. Keiteleläiset muistavat,
että väkeä ei lomautettu, eikä irtisanottu, vaikka oli vaikeita aikoja.
Silloin työntekijöitä ja urakoitsijoita opastettiin ja autettiin varautu-
maan seuraavaan nousukauteen. Investoinnit ajoittuivat laskusuh-

danteisiin, ja aina kun nousu tuli, Keiteleellä oltiin valmiina sahaamaan uutta kasvua.

Menestyksen myötä maailmalla, jopa heti Savon ulkopuolella, useimpien puheissa sahayrityksen nimeksi on alkanut pelkistyä Keitele. Isoin kirjaimin, versaalilla, Keiteleen kirjaimet ovatkin kuin siisti kokoelma suorja lankkuja tai lautoja: KEITELE.

Työ on ollut Ilkka Kylävainion suuri elämänsisältö. Matkan varrelta on tarttunut mukaan paljon tuttuja ja joitakin hyviä ystäviä. Yksi lähimmistä ystävistä oli Ponsse Oyj:n perustaja Einari Vidgrén, jonka luotetuimpiin Ilkka Kylävainio kuului vuosikymmenet. Miehiä yhdisti yhteinen näkemys teknologian hyödyntämisen suurista mahdollisuuksista ja siitä, että oman alansa paras voi olla ihan itse. Yhteiset työmatkat johtivat toisinaan koviin talousuutisiin. Ilkka seurasi Ponssea aitiopaikalta pörssiyhtiön hallituksen pitkäaikaisena jäsenenä.

Ilkka Kylävainion elämäkerta on suurelta osin Keitele Groupin tarina. Teollisuusneuvos ei ole yrityksen menestystä saanut yksin aikaan, mutta hän on ollut se, joka on määrittänyt yrityksen tulevaisuuden tavoitteet tähtäimessään rakentaa konsernista alansa paras toimija. Se on tarkoittanut valtavaa määrää päätöksiä siitä, mitä yritys tekee ja varsinkin usein myös siitä, mitä se ei tee.

Keitele Groupin tarina jatkuu Matin ja Mikon johdolla. Kun vuodesta 2024 kurkistaa sata vuotta taaksepäin, olivat Matin ja Mikon isänsän vanhemmat tuolloin juuri vapautuneet torppariuden ikeestä itsellisiksi tilallisiksi. Toteutunut muutos on niin valtava, että on vaikea kuvitella seuraavan satavuotisjakson muutosta yhtä suureksi. Mutta totuus on, että sitä ei kukaan tiedä. Elämän viehätyks piileekin juuri siinä, että päivien, viikkojen, kuukausien, vuosien ja vuosikymmenten lopullinen sisältö on lopulta aina arvoitus.

Kirjan kirjoittamista ovat oleellisesti helpottaneet lukuisat keskustelutuokiot puhelimesta sekä kasvokkain Ilkka Kylävainion kanssa. Keskusteluja on käyty muun muassa matkoilla Lattomerellä, Alajärvelle ja Kemijärvelle sekä toimistossa Keiteleellä ja

Kuopion kaupunkikodissa. Lisäksi ilman hänen tekemäänsä perusteellista taustatyötä tiukka aikataulu olisi väistämättä venynyt.

Kirjoitustyö oli aikamatka Ilkka Kylävainion yrittäjyyden alkulähteille. Sieltä katsoen kaikki näytti kovin sumealta ja tie kaidalta. Vuosikymmenten saatossa alkumatkan kapea polku on leventynyt laveaksi väyläksi. Se on kertomisen arvoinen tarina, ja olen iloinen ja kiitollinen siitä, että olen saanut luottamuksen sen kirjoittaa.

Hiltulanlahdessa 21.2.2024

Vesa Kärkkäinen

l o s a

ILKKA KYLÄVAINION elämäkerta on tositarina yrittäjästä, jonka perustama yhtiö ei 42 vuoden aikana tehnyt yhtenäkkään vuonna liike-tappiota. Tappiottomuudella lienee paljonkin tekemistä sen kanssa, että yrittäjä oli ottanut omakseen Frederikin tunnetun iskelmän sanat: ”Minä taivu en koskaan, tahdon vain yrittää.”

Onni, osaaminen ja olosuhteet. Perinteisen kolmen oon reseptin voi sanoa toimineen teollisuusneuvos Ilkka Kylävainion elämäntyön linjalankana. Kirja kuitenkin osoittaa, että onni ei hänen kohdallaan ole ollut tyypillisesti mikään arvaamaton sattuma, vaan väistämätön seuraus ahkeruudesta, sinnikkyydestä, oveluudesta ja rohkeudesta, jos kohta myös kyvystä sopeutua alati muuttuvaan toimintaympäristöön.

Kirja on paitsi elämäkerta myös kertomus Keitele Groupin historiasta. Kiinnostavasti sahakonsernin tarina kietoutuu yhteen viere-mäläisen Ponsse Oyj:n kanssa, mitä selittää syvä ystävyys metsäko-neyhtiön perustajan Einari Vidgrénin kanssa. He puhuivat toisilleen niin yritysten kuin yksityiselämän iloista ja murheista. Miehiä yhdis-ti pyrkimys olla omalla alallaan maailman paras.

Rosoakin Ilkka Kylävainion yrittäjätaipaleella on ollut. Yksi ikä-vimmistä rosoista oli yhteenotto ammattiyhdistysliikkeen kanssa vuodenvaihteessa 2021–2022. Kirja avaa, miten yhteenotto horjutti vakavasti Ilkka Kylävainion luottamusta yhteiskunnan oikeudenmu-kaisuuteen.

Sahayrittäjä Ilkka Kylävainion yli 40 vuoden tappioton taival on uskomaton suoritus suhdanneherkällä alalla.

www.siltalublishing.fi
ISBN 978-952-388-340-6
kl 99,1